

EVAN BOLAND
ŽENA BEZ DOMOVINE

**NASLOV ORIGINALA:
EAVAN BOLAND
A WOMAN WITHOUT A COUNTRY**

© EAVAN BOLAND 2014
FIRST PUBLISHED IN GREAT BRITAIN IN 2014
BY CARCANET PRESS LIMITED, MANCHESTER, UK

Izdavač:
Imprimatur d.o.o.
Miše Stupara 4
Banja Luka
info@imprimatur.ba

Za izdavača: Boris Maksimović

Lektura: Sonja Lero Maksimović

Dizajn korica: Dragana Vasić

Grafička priprema: Sonja Lero Maksimović

Štampa: Skandi s.p.

Za štampariju: Mladen Spasojević

Tiraž: 300

Godina: 2022.

ISBN: 978-99976-53-31-4

Izdavanje ove knjige finansijski je podržao fond
Literature Ireland.

Distributer za Srbiju:
BIBLIONER d.o.o.
Dunavski kej 12, 11000 Beograd
office@biblioner.rs
011/3284-094, 066/802-13-32

Evan Boland

ŽENA BEZ
DOMOVINE

Prevela:
Jelena Mandić

Strankinja će reći, „ja kao žena zapravo i nemam domovinu”.

Virdžinija Vulf

PESMA I GREŠKA

IZGUBLJENA VEŠTINA PISANJA PISAMA

Odnos dnevne svetlosti i pisanja
bio je srazmeran odnosu heklanja i čulu vida.
Papir je bio toliko tanak da se provideo.

Ruka je bila plamen a list hartije kremen.
Sve je gorelo sem jednog
dela izdvojenog između prstiju

koji su uzimali beleške ostavljene na stranu
nakon dugih večernjih rasanaka,
sve vreme su tražili ono što im je izmicalo,

sve vreme su radili – čak i kada bi se senka
nadvila nad papirom a oni znali da odgovora
nema – ustaljena procedura:

prvo bi se savili, olovka je postajala
štap za šetnju kroz polja koja su pod nogama
nestajala u sećanju. Zatim prepuštanje,

lagani pokret koji je oživljavao
vilino oko* i čičak, točak bicikla
kako rđa: metalni обруč se ponovo usecao

u travu a živu ogradu je ponovo prekrivao glog
u pravi čas za majske devetnice**
izgovarane u zanosu na putu koji je vodio

do još jednog puta, pa još jednog, pretvarajući se
u auto-put sa četiri trake i završavajući se
u nekom nepoznatom mestu na rubu grada

koji oni nikada neće videti. A ako kažemo da je
neka veština izgubljena onda kada više ne može
da natera tugu da govori, obratite pažnju

na način na koji smo je izgubili: gomilanje pisama na tavanu,
silazak niz stepenice da ne bismo slušali
polja kako podrhtavaju noću dok postaju

sećanja i ujutro dok postaju
mastilo; da ih ne bismo čuli
kako izgovaraju šapatom jedino pitanje koje su znali

napamet, jedino koje su naučili iz svih
tih epistola prostranstva i nesagledivih daljina
pitali smo: *je li još uvek tu?*

---

* Vrsta biljke. (*Prim. prev.*)

** Molitva koja se sastoji od devet molitvi koje se izgovaraju u određenom periodu ili jedna molitva koja se ponavlja devet puta. (*Prim. prev.*)

RAZGOVORI SA ĆERKOM KASNO UVEČE

Imamo poslužavnik, čajnik, suvi kolačić.
Ovo je doba dana
kada se stvari stapaju jedna sa drugom:
zabat naše kuće skriven u senci.
Raskvašena zemlja pretvara led
u božansku svetlost.
Tvoje detinjstvo se završilo pre mnogo godina. Ne možeš
ga vratiti. Nisam
sigurna da ću uspeti da pronađem
ako ili *možda* kojim bi se izbrisalo
popodne kada si pešačila uzbrdo
posle škole. Jedne zime, u suzama.
Vatra sporo dogoreva.
Jorgovan podrhtava u martovskom sumraku.
Da je ljubav jedan narod,
kao što sam nekada verovala da jeste,
a da smo ti i ja njeni preživeli sunarodnici
i da naše reči
ne predstavljaju osudu već utehu
dok razgovaramo, možda bi
neko i izbegao sumorna jutra

u maloj učionici i shvatio
da svet ipak nije okrutan. Papirne ptice
su savijene i poleću sa igrališta
a kada se časovi nastave posle podne
pisanje sastava je lako –
Jedan dan u životu novčića.
Kasnije, dok ispijamo čaj, slatkiši imaju stare nazive –
medene svilene pepermint bombone –
Deca viču i ja osluškujem
ne bih li čula tvoj glas među njima, ali nema ga
sada je ovde i govori mi
da je već kasno, ptice su skoro utihnule
na šta se osmehujemo
dok sklanjamo poslužavnik,
gasimo vatru i peremo šoljice.

SAVET IMAGINISTIMA

Posmatrajte
stih koji ste napisali
kao da je so –

ali ne
kao supstancu kojom se nekada trgovalo
pomorskim putevima
i kupovala kedrovina
ili svila, niti

kao predstavnika
izdvojenih atoma natrijuma
i hlorida
sjedinjenih

pre hiljadu godina,
koji su tada postali svetlucavi
mauzolej minerala gde su se

krilate ptice i ribe
polagale da bi se nahranili
okrutni kraljevi na svom putu
do podzemnog sveta, niti

kao stari porcelanski slanik
u ostavi čije su rupice zapušene
tokom kišnih večeri, a
so zgrudvana – ne
ništa od svega toga

već kao reč koja dobija
preneseno značenje
i postaje:

Ono što čini čoveka.
Ono što se stavlja na ranu.
Ono što čini zemlju.*

---

* U originalu navedeni stihovi su idiomi koji se odnose na reč
so. (*Prim. prev.*)

SLIKA GRADA

Imam reč za to –
način na koji je površina čekala ceo dan
da bi postala srebrnasta linija između neba i grada –
a to je *jegulja*.

I još jednu za to kako je
zaliv tonuo u paperjaste oblake
namreškane po obodu Irskog mora,
a to je takođe *jegulja*.

Stari bazeni u Blekroku
napušteni su već pedeset godina,
tanke pukotine na pločicama
nisu bile tako vidljive ni kada je

mogu ja to mogu ja to mogu ja to
uzvikivao Hari Vernon dok je
skakao sa najviše skakaonice
i zaranjao u so i urin,

a njegov krik odzvanjao
pola veka koliko je prošlo
otkad sam kao dete čula da su videli
staklastu jegulju

kako u sumrak ulazi u bazene sa morskom vodom –
poznatu još i kao *mlada jegulja* –
da bi odmah potom
ta reč započela

prefinjeno kretanje –
popunjavanje sitnih pukotina na pločicama –
dok je nebo tamnelo iznad grada
koji je oduvek bio

pust između ustave i Irskog mora
u koje i sada po mraku dolazi
providni posetilac
i čežnjivo traga za ušćem.

MISAO BAREM, ČUDO ILI TAJNA*

Moja komšinica je volela da čita do kasno u noć.
A kasno je bilo baš kasno.
U sumrak, kada sve utihne,
čekala sam da njena lampa oživi
zlatne ljiljane, leje vučika,
rešetke i njihove krivudave senke.

Mesec je izašao, zašao. Deca su spavala.
Očaravajuća posvećenost koja je dopirala sa njenog prozora
pružala se pokraj stabala jasena, baštenskog sleza
a ja sam se setila,
setila sam se
jednog kobnog trenutka na ovom ostrvu:

kalašnjikov se ponovo oglašava
na ulicama, snajperista se ponovo spušta
u svoje snajpersko gnezdo. A moja komšinica
otvara knjigu,
onu koju je čitala

---

* Naslov pesme je stih iz drame *Tamerlan Veliki* Kristofera Marloa, koju su na srpski preveli Branka Lalić i Ivan V. Lalić. (*Prim. prev.*)

celo leto, onu za koju je govorila
da najbolje oslikava vreme u kome živimo.
Okreće stranicu. *Da li se rat završio?*
I ja se pitam. *Jesmo li ga priveli kraju?*
Iznenada

jedan smrtonosni poljubac izleće kroz prozor,
priljubljuje se uz latice fuksije.
Niko nije povređen.
Čuvena bitka, oružje, artiljerija,
kljakavi konj – gledajte –
selo nestaje
u plamenu brzinom svetlosti dok
kovrdžava paprat prianja za zemlju.
Niko nije poginuo. Niti će.

Suze tek udate žene
koja samo što ne zaplače
jer se njen princ sprema
da ide u rat padaće tiho,
tiho u leju peršuna.
Za sat-dva, izgubiće
svoju slanost: ostaće neprolivene.

A moja komšinica, koja je umrla pre mnogo godina,
zatvara knjigu, sklanja je
u stranu
dok se svetlost spušta niz dablinske brežuljke,
ostavljajući latice, listiće, čak i stabla jasena
ispunjene rečima
gde se svaka od njih razotkriva
kako bi je jezik pronašao, sačuvao.

Otada sam ih uvek tako prepoznavala,
iako je sada više nego izvesno
da to nikada neću moći da dokažem.